

Mukaddimetü'l-Edeb'de (Yozgat Nüshası) Alet-Eşya Söz Varlığı

Şehri Mihriban Emekli*

Öz

Harezmi Türkçesi, Türk dili tarihi dönemleri içinde önemli bir yere sahiptir. Karahanlı Türkçesi ile Çağatay Türkçesi arasında bir geçiş görevi üstlenmektedir. İslamiyet'in kabul edilmesiyle birlikte Arap alfabesi kullanılmaya başlanmış olup, bununla birlikte Arapça ve Farsça kelimeler hem yazı dilinde hem de günlük hayatta yaygınlaşmıştır. Bazı kelimeler, geçiş sürecinde küçük değişikliklere uğramıştır. Bu dönem içerisinde Türkçe, gelişmeye ve şekillenmeye devam etmiştir. Bu dönem boyunca Türk dili, varlığını ve konumunu sürdürmüştür, aynı zamanda köklü ve çeşitlilik arz eden söz varlığıyla bilimsel açıdan önemini korumuştur. *Mukaddimetü'l-Edeb*, söz varlığı açısından zengin bir kaynak niteliğindedir. Eserin, birden fazla nüshası bulunmaktadır.

Harezmi Türkçesi dönemine ait *Nehcü'l-Ferâdis*, *Mukaddimetü'l-Edeb*, *Kışaşü'l-Enbiyâ*, *Mu'inü'l-Mürîd* ve *İbni-Mühennâ Lûgati*, bu dönemin önde gelen eserleri arasında yer almaktadır. Bu çalışma kapsamında, *Mukaddimetü'l-Edeb*'in Yozgat nüshasında geçen alet ve eşya adlarına yönelik kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Söz konusu nüshada yer alan bu adların tespiti amaçlanmış; ayrıca yalnızca Yozgat nüshasında geçen özgün kelimelere ulaşılmıştır.

Bu çalışmada, *Mukaddimetü'l-Edeb*'in Yozgat nüshasında yer alan alet ve eşya adlarına ilişkin söz varlığı tespit edilerek incelenmiştir. Çalışmanın ilk aşamasında eserde geçen alet-eşya adları belirlenmiştir ve ardından bu adlar anlam ve kullanım özellikleri dikkate alınarak tematik başlıklar altında sınıflandırılmıştır. Bu tespit edilen kelimeler, Türk dilinin tarihi söz varlığına katkılarını ortaya koymaktadır. Tarihi dönem metinlerine başvurularak; kelimeler karşılaştırılmalı olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Harezmi Türkçesi, *Mukaddimetü'l-Edeb*, Yozgat Nüshası, Alet-Eşya Adları, Harezmi Türkçesi Eserleri

*Sorumlu Yazar: Yüksek Lisans Öğrencisi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Çankırı/Türkiye, E-posta: sehriemekli0618@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0005-7248-4811>

MAKALE TÜRÜ	Başvuru Tarihi	Kabul Tarihi
Araştırma Makalesi	23.07.2025	10.09.2025

doi: 10.57115/karefad.1748699

Atf: Emekli, Ş. M. (2025). Mukaddimetü'l-Edeb'de (Yozgat Nüshası) alet-eşya söz varlığı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 13(2), 255-283. <https://doi.org/10.57115/karefad.1748699>

Etik: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir.

Yayımlanan makalenin telif hakkı CC BY-NC 4.0 lisansı altında yazarına aittir. Bu lisansın bir kopyasını görüntülemek için <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.tr> adresini ziyaret ediniz.

The Vocabulary of Tools and Objects in *Mukaddimetü'l-Edeb* (Yozgat Manuscript)

Şehri Mihriban Emekli*

Abstract

Khwarezm Turkish holds an important place within the historical periods of the Turkish language. It serves as a transitional phase between Karakhanid Turkish and Chagatai Turkish. With the acceptance of Islam, the Arabic alphabet began to be used, and consequently, Arabic and Persian words became widespread both in written language and daily life. Some words underwent slight modifications during this transitional period. Throughout this period, the Turkish language maintained its existence and position, while also preserving its scholarly significance through a rooted and diverse vocabulary. *Mukaddimetü'l-Edeb* is a rich resource in terms of vocabulary. The work exists in multiple manuscripts.

The works *Nehcü'l-Ferādis*, *Mukaddimetü'l-Edeb*, *Kıssaşü'l-Enbiyā*, *Mu'înü'l-Mürîd*, and *İbni-Mühennâ Lûgati* are among the most prominent texts of the Khwarezm Turkish period. This study focuses specifically on the Yozgat manuscript of *Mukaddimetü'l-Edeb* conducting a comprehensive literature review on the lexical items related to tools and objects found within the text. The primary aim is to identify and classify these terms, with particular attention given to original vocabulary items that appear exclusively in the Yozgat copy.

In this study, the vocabulary related to tools and objects in the Yozgat Manuscript of *Mukaddimetü'l-Edeb* has been identified. In the first stage of the study, the names of the tools and objects mentioned in the work were determined, and then these names were classified under thematic headings according to their meanings and usage features. The identified words reveal contributions to the historical vocabulary of the Turkish language. By referring to historical period texts, the words were evaluated through comparative analysis.

Keywords: Khwarezm Turkish, *Mukaddimetü'l-Edeb*, Yozgat Manuscript, Tool-Household Item Names, Khwarezm Turkish Works

*Corresponding Author: Master's Student, Çankırı Karatekin University, Graduate School of Education, Department of Turkish Language and Literature, Çankırı/Türkiye, E-mail: sehriemekli0618@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0005-7248-4811>

ARTICLE TYPE	Received Date	Accepted Date
Research Article	07.23.2025	09.10.2025

Giriş

Ceyhun Irmağı'nın Aral Gölü'ne döküldüğü bölgeye Harezmi adı verilmiştir. 11. yüzyılda Hârezmliler, Gaznelilerin hâkimiyeti altında bulunan bir bölgede yaşamışlardır. Söz konusu bölgeye tayin edilen valilere 'Hârezmşah' ünvanı verilmiştir. Gazneliler ve Selçuklular döneminde de valiler tarafından yönetilmeye devam edilmiştir. Sultan Sancar'ın 1157'de vefat etmesinin ardından Harezmliler bağımsız hâle gelmişlerdir (Ercilasun, 2019, s. 369).

Harezmsahlar'ın kökeni, Oğuzların Beydili boyuna mensup Anuş Tigin'e uzanmaktadır; böylece hanedanın temeli atılmıştır. Yönetim, babadan oğula geçen hanedana dayalı bir sistemde sürdürülmüştür (Taneri, 1987, ss. 493-494'ten aktaran Ercilasun, 2019, s. 369). Ancak Çengizliler, Harezmsahların varlığına son vermiştir. Çengizli istilasından sonra bölgede Türkleşme süreci başlamıştır. Altın Ordu (1241-1502) devrinde Harezmi, İdil'in Hazar'a boşaldığı ve orada bulunan başkent Saray, önemli kültür merkezlerinden biridir. Harezmi Türkçesi çağına ait eserler bu kültür merkezinde kaleme alınmıştır (Ercilasun, 2019, s. 369).

Mukaddimetü'l-Edeb, 'Edep Öğrenime Giriş' anlamına gelmektedir. Kitabın yazarı, Zemahşeri'dir. Orada yaşayan insanlara Arapça öğretmek amacıyla yazılmıştır. Eser, Osmanlıca, Çağatayca, Farsça, Harezmi Türkçesi gibi birçok dilde anlamlarının karşılıkları verilerek çoğaltılmıştır. Atsız'a sunulmuştur. Nüshaların en eski halleri Harezmi Türkçesi ile Farsça olan çevrimidir (Yüce, 1993, ss. 7-8'den aktaran Ercilasun, 2019, ss. 369-370). *Mukaddimetü'l-Edeb*'de 3506 kelime olduğu belirlenmiştir ve bu kelimelerin çoğu Türkçedir. Daha sonra eserde Arapça ve Farsça kelimeler yer almaktadır. *Mukaddimetü'l-Edeb*, *Divanü Lûgat-it Türk*'ten sonra en kapsamlı ve en hacimli eserdir (Yüce, 1993, ss. 24-25'ten aktaran Ercilasun, 2019, s. 370).

En eski nüshalardan biri olan Yozgat nüshasını bilim dünyasına tanıtan Ahmet Ateş'tir (TDED 8, İstanbul 1958'den aktaran Ercilasun, 2019, s. 370). Zajaczkowski'nin Yozgat nüshasındaki hayvanlarla ilgili çalışması vardır (Yüce, 1993, ss. 12-14'ten aktaran Ercilasun, 2019, s. 370).

Mukaddimetü'l-Edeb'in Yozgat nüshası şu an Süleymaniye Kütüphanesi'nde koruma altına alınmış ve Yozgat-000396 kodlu numarayla kaydedilmiştir. Yozgat nüshasının müstensihisi İbrahim bin Mahmud Sûfi'dir (Cihan, 2021, Ön Söz).

Mukaddimetü'l-Edeb'in birçok nüshası vardır. Şuster nüshası üzerine Nuri Yüce çalışma yapmıştır. Süleymaniye Kütüphanesi'nde bir kopyası bulunmaktadır. Bir bölümü eksiktir. Arapça, Farsça ve Harezmi Türkçesine tercümesi mevcuttur. Yozgat nüshasında olduğu gibi bazı bölümleri harekesizdir (Cihan, 2021, s. 13).

Yozgat nüshasında Arapça olan bölümler büyük yazılmıştır, okunaklı ve harekesiz şekildedir. Satır aralarında Farsça ve Harezmi Türkçesi ile olan

kısımlar da vardır. Bu yerler küçük ve harekesiz şekildedir. Nüşhanın, isimler ve fiiller bölümleri eserin çoğunluğunu oluşturmaktadır. İsimler bölümünün son 5 vараğında bazı gramer bilgileri verilmiştir ve ünlemler, zarflar ve zamirlerden de bahsedilmiştir. Nüşhanın sonu duayla bitirilmiştir. Fiiller bölümü, Arapça alfabetik sıraya göre sıralanmıştır. Bazı fiil kalıpları kullanılmıştır (Cihan, 2021, s. 11).

Gülşen Özçamkan Ayaz, 2020 yılında *Mukaddimetü'l-Edeb*'in Paris ve Yozgat nüshalarını esas alarak giriş, metin ve dizin bölümlerini içeren bir doktora tezi hazırlamıştır. Söz konusu tez, daha sonra kitap olarak yayımlanmıştır. Serkan Cihan, 2021 yılında *Mukaddimetü'l-Edeb*'in Yozgat nüshasına dayalı olarak giriş, metin, notlar, sözlük ve dizin bölümlerini kapsayan bir doktora tezi tamamlamış; ayrıca eser üzerine farklı çalışmalar da yapmıştır. Sezen Özkan, 2009 yılında Yozgat nüshasının 1a-60a yaprakları arasında yer alan isimler üzerine odaklanan, giriş, metin ve dizin bölümlerini içeren bir yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Ahmad Shafiq Shafi, 2016 yılında eserin Moğolca ve Çağatayca bölümlerinin dil özelliklerini inceleyen bir yüksek lisans tezi; 2022 yılında ise *Mukaddimetü'l-Edeb*'in Çağatayca-Moğolca sözcüğüne odaklanan bir doktora tezi tamamlamıştır. Zahraa Sarmad Hussein Arnawtee, 2023 yılında eserin Mısır nüshasında yer alan satır altı Osmanlı Türkçesi tercümesini (2b-36a) içeren bir inceleme ve metin çalışmasıyla yüksek lisans tezini sunmuştur. Son olarak, Musa AYTEKİN, 2024 yılında Zemahşeri'nin *Mukaddimetü'l-Edeb* adlı eserinin Berlin nüshasına dayalı olarak inceleme, metin ve dizin bölümlerini içeren bir doktora tezi hazırlamıştır. Yozgat nüshasının ortaya konulmasıyla birlikte metin üzerinde yapılan çalışmalar da son yıllarda artmıştır (Cihan, 2023a; Cihan, 2023b, Cihan, 2023c; Karadavut, 2023; Cihan, 2025).

Mukaddimetü'l-Edeb'in Yozgat nüshasında geçen alet-eşya adları sistematik bir şekilde tespit edilerek, çeşitli başlıklar altında sınıflandırılmıştır. Bu adların tarihi metinlerde (*Nehcü'l-Ferādis*, *Kışaşü'l-Enbiyā*, *İbni-Mühennā Lûgati*, *Mu'înü'l-Mürîd*, *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*, *Orhon Yazıtları*, *Orhun Âbideleri*, *Yeni Tarama Sözlüğü*, *Divanü Lûgat-it Türk*, *Türkçe Sözlük*) de karşılaştırılması yapılmıştır.

1. İnceleme

1. 1. İnşaatla İlgili Alet-Eşya Adları

1.1.1. ağırlık: 'kalas, uzun tahta' anlamlarına gelmektedir *Mukaddimetü'l-Edeb*'de (ME 2b/3). *Nehcü'l-Ferādis*'de (NF) bu kelime, 'hezen, damların üzerine döşenen büyük ağaç, kiriş' anlamlarında yer almaktadır (Ata, 1998, ss. 7-8). *Kışaşü'l-Enbiyā*'da (KE) bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1997, s. 10). *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*'nde (EUTS) *ağırlık* biçimi tespit edilmiştir. Bu kelime, 'hamile, gebe' anlamlarıyla kullanılmıştır (Caferoğlu, 2011, s. 7). *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*'nde (KTS) bu

kelime ‘ağırlık, ağır olma’ anlamlarıyla yer almaktadır (Karaatlı vd., 2019, s. 4). Talât Tekin’in *Orhon Yazıtları* (OH) kitabında bu kelime tespit edilememiştir. *Yeni Tarama Sözlüğü*’nde (YTS) bu kelime ‘ağır, saygıdeğer, ev eşyası vb.’ farklı anlamlarda geçtiği tespit edilmiştir (Dilçin, 2023, s. 15).

1. 1. 2. alçı: ‘alçı’ anlamına gelmektedir (ME 102b/6, 249a/7). EUTS, OH, YTS ve *Divanü Lûgat-it Türk*’te (DLT) bu kelime tespit edilememiştir. KTS’de bu kelime belirlenmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 7). *Türkçe Sözlük*’te (TS) *alçı* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 135).

1. 1. 3. bışık kerpiç: ‘pişmiş kerpiç, tuğla’ anlamlarına gelmektedir (ME 30a/5).

1. 1. 4. burğu: ‘matkap, burğu’ anlamlarına gelmektedir (ME 124a/4). KTS’de *burdı* biçimi tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 38). EUTS’de bu kelime ‘trampet’ müzik aleti anlamında yer almaktadır (Caferoğlu, 2011, s. 53). TS’de *burğu* biçimine rastlanmıştır ve bu kelimenin ‘çelik alet, delik açmaya yarayan delgiye takılı olan’ anlamlarına rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 637).

1. 1. 5. çeküç: ‘çekiç’ anlamına gelmektedir (ME 32a/4, 32a/5). *İbni-Mühennâ Lûgati*’nde (İML) *çekiç* şekli belirlenmiştir ve bu kelime, ‘kakma için kullanılan demir tokmak çakiç’ anlamıyla kullanılmıştır (Battal, 1997, s. 25). KTS’de *çeküş-çeküç* şekilleri de vardır (Karaatlı vd., 2019, s. 48). YTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Dilçin, 2023, s. 64). DLT’te bu kelime *çekük* şekline rastlanmıştır ve Oğuzca kökenli bir kelime olduğu belirtilmiştir (Atalay, 2023, s. 140). TS’de *çekiç* şekli tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 785).

1. 1. 6. kazuk: ‘kazık, direk’ anlamlarına gelmektedir (ME 94b/4, 178b/4). NF, KE, EUTS ve YTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 211; Ata, 1997, s. 310; Caferoğlu, 2011, s. 135; Dilçin, 2023, s. 144). KTS’de *kazık* biçimine rastlanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 135). DLT’de *kazunğuk* şekli tespit edilmiştir (Atalay, 2023, s. 288). TS’de *kazık* biçimi tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 1961).

1. 1. 7. kerki: ‘kese, büyük balta’ anlamlarına gelmektedir (ME 34b/4). İML’de bu kelime ‘balta’ anlamıyla bulunmaktadır (Battal, 1997, s. 40). KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 139). TS’de bu kelime ‘keser’ anlamıyla geçmektedir (Argunşah, 2023, s. 1987).

1. 1. 8. kerpiç: ‘tuğla, kerpiç’ anlamlarına gelmektedir (ME 2a/2, 30a/5). KTS’de *kerpüç* şekli tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, ss. 139-140). KE’de *kerpiç* biçimine rastlanmıştır (Ata, 1997, s. 327). DLT’de bu kelime tespit edilmiştir (Atalay, 2023, s. 304). TS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 1987).

1. 1. 9. kerpiç kabı: ‘kerpiç kabı’ anlamına gelmektedir (ME 30a/5).

1. 1. 10. suwağuç: ‘mala’ anlamına gelmektedir (ME 30a/4).

1. 1. 11. tişe: ‘keser, kazma ve balta’ anlamlarına gelmektedir (ME 34b/4).

1. 1. 12. tişegü: ‘keser, kesici ve delici alet’ anlamlarına gelmektedir (ME 124a/4).

1. 1. 13. töküç: ‘çekiç’ manasına gelmektedir (ME 129b/1).

1. 1. 14. üşkü: ‘matkap ve burgu’ anlamlarına gelmektedir (ME 34b/5,113b/5). KTS’de bu kelimenin kullanımı tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 299).

1. 2. Müzikle İlgili Alet-Eşya Adları

1. 2. 1. barbağ: ‘bir tür çalgı, arp’ anlamına gelmektedir (ME 32b/4, 79a/5). KTS’de bu kelimenin Farsça kökenli olduğu belirtilmiştir ve yapısal açıdan kopuza benzediği ifade edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 24).

1. 2. 2. çalguç: ‘mızrap’ anlamına gelmektedir (ME 32b/5). TS’de *çalğıç* biçimi tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 753).

1. 2. 3. çeng: ‘zil, bir çeşit saz’ anlamlarına gelmektedir (ME 32b/5). NF’de bu kelimenin Farsça kökenli bir kelime olduğu belirtilmiştir (Ata, 1998, s. 101). KE’de bu kelime, ‘çeng’ anlamıyla yer almaktadır (Ata, 1997, s. 158). İML’de bu kelime tespit edilmiştir (Battal, 1997, s. 25). DLT’de *çeng* biçimine rastlanmıştır. Bu kelime, ‘zil, çalpara’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Atalay, 2023, s. 141).

1. 2. 4. çengber ağusu: ‘def pulu ve zil’ anlamlarına gelmektedir (ME 32b/7).

1. 2. 5. kıl: ‘tel, saz teli’ anlamlarına gelmektedir (ME 32b/4, 32b/5, 45a/6). Aynı dönem içerisindeki eserlerde bu kelimenin ‘kıl, tüy,’ farklı anlamlarda kullanıldığı belirlenmiştir. YTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Dilçin, 2023, s. 148). KTS’de bu kelimenin ‘kıl, tüy, saç, kıl fırçası’ anlamları da olduğu belirlenmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 143).

1. 2. 6. kiriş: ‘saza takılan sinir, yay’ anlamlarına gelmektedir (ME 250b/2, 36a/3, 42a/5). KE’de bu kelime ‘kiriş, yayın iki ucundaki esnek bağ’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Ata, 1997, s. 363). NF’de bu kelime, ‘kiriş, kavga ve çekişme’ anlamlarıyla yer almaktadır (Ata, 1998, s. 251). DLT’de ilgili kelimenin ‘kiriş, yay kirişi ve yay’ anlamları tespit edilmiştir (Atalay, 2023, s. 332). KTS’de bu kelime, ‘kiriş’ anlamında kullanılmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 150). TS’de bu kelime tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 2055).

1. 2. 7. nây: ‘ney’ anlamına gelmektedir (ME 32b/6, 68a/5). KE ve KTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Ata, 1997, s. 460; Karaatlı vd., 2019, s. 198).

1. 2. 8. ya: ‘yay, keman’ anlamlarına gelmektedir (ME 42a/4, 60a/5, 250b/2, 33a/5, 36a/2). NF, KE, İML, KTS ve YTS’de bu kelime, ‘yay’ anlamında kullanılmıştır (Ata, 1998, s. 463; Ata, 1997, s. 693; Battal, 1997, s. 83; Karaatlı vd., 2019, s. 305; Dilçin, 2023, s. 241). DLT’de bu kelime, ‘yay, ok’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Atalay, 2023, s. 723).

1. 3. Denizcilikle İlgili Alet-Eşya Adları

1. 3. 1. becegü yipi: ‘gemide kullanılan halat’ anlamına gelmektedir (ME 31b/6).

1. 3. 2. küsmen: ‘kayık küreği’ anlamına gelmektedir (ME 31b/7). İML’de bu kelime tespit edilmiştir (Battal, 1997, s. 50).

1. 3. 3. leğ¹er: ‘gemi demiri’ anlamına gelmektedir (ME 31b/7). KTS’de bu kelime ‘lenger, çapa demiri’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Karaatlı vd., 2019, s. 172). TS’de *lenger* şekline rastlanmıştır ve ilgili sözcük ‘büyük bakır kap’ anlamıyla yer almaktadır (Argunşah, 2023, s. 2233).

1. 4. Demircilikle İlgili Alet-Eşya Adları

1. 4. 1. örs: ‘demiri döverek şekil vermeye yarayan alet, örs’ anlamlarına gelmektedir (ME 32a/3). KTS ve TS’de bu kelime tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 212; Argunşah, 2023, s. 2611).

1. 5. Avcılıkla İlgili Alet-Eşya Adları

1. 5. 1. ağ: ‘ağ, tuzak ve örümcek ağı’ anlamlarına gelmektedir (ME 32b/1, 102b/7). KE ve *Mu’înü’l-Mürîd*’de(MM) bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1997, s. 8; Argunşah & Toparlı, 2022, s. 197). KTS’de bu kelime, ‘ak, iplik, ağ, iplik, sicim’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Karaatlı vd., 2019, s. 3). EUTS’de ilgili kelime ‘ağ’ anlamında kullanılmıştır (Caferoğlu, 2011, s. 6). TS’de *ağ* biçimi tespit edilmiştir ve ilgili kelime, birçok anlamıyla yer almaktadır (Argunşah, 2023, ss. 61-62).

1. 5. 2. kapğan: ‘kapan, tuzak’ anlamlarına gelmektedir (ME 13a/2, 13a/4, 29a/3). KTS’de *kapğan* şekline rastlanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 126). TS’de *kapğan* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 1863).

1. 6. Sağlıkla İlgili Alet-Eşya Adları

1. 6. 1. bağu: ‘kırık, çıkık sarmakta kullanılan sargı bezi, çubuk tarzı araç’ anlamlarına gelmektedir (ME 35a/6).

1. 6. 2. baş mili: ‘yara derinliğini ölçmeye yarayan alet’ anlamına gelmektedir (ME 8b/1).

¹ Buradaki “ng” sesi “ñ” sesiyle gösterilmiştir.

1. 6. 3. delil sırcası: ‘tetikik için idrarın konulduğu şişe’ anlamına gelmektedir (ME 6b/2).

1. 6. 4. neşter: ‘iğne, hançer, delici, batıcı ve sivri şeydir’ anlamlarına gelmektedir (ME 34b/7, 76a/1, 97b/7, 49b/4, 66b/7). TS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 2485).

1. 6. 5. tamar bağı: ‘sargı bezi’ anlamına gelmektedir (ME 40b/7).

1. 7. Yazmakla İlgili Alet-Eşya Adları

1. 7. 1. kalem: ‘kalem’ anlamına gelmektedir (ME 29a/1, 92a/1, 308b/3, 108a/1). NF, KE, MM, KTS TS ve YTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Ata, 1998, s. 198; Ata, 1997, s. 290; Argunşah & Toparlı, 2022, s. 227; Karaatlı vd., 2019, s. 124; Argunşah, 2023, s. 1827; Dilçin, 2023, s. 135). EUTS’de *kälām* kelimesinin Sanskritçe karşılığı mevcuttur (Caferoğlu, 2011, s. 104).

1. 7. 2. kalem-dân: ‘hattatların kalemlerini korumak için koyduğu kutucuk, kalemlik’ anlamlarına gelmektedir (ME 28b/7).

1. 7. 3. kalem kesgü yıgaç: ‘kalem yontmaya yarayan ağaç ve kemik’ anlamlarına gelmektedir (ME 29a/2).

1. 7. 4. kalem+tirâş: ‘kalem tıraş’ anlamına gelmektedir (ME 29a/1, 108a/1, 140a/4). TS’de *kalem tıraş* şekli tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 1829).

1. 7. 5. oturma divit: ‘divit ve hokka’ anlamlarına gelmektedir (ME 29a/4).

1. 8. Tarım- Hayvancılıkla İlgili Alet-Eşya Adları

1. 8. 1. burunduk: ‘yular, gem’ anlamlarına gelmektedir (ME 45a/6, 87a/1, 141b/3, 45a/7). KE ve YTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1997, s. 145; Dilçin, 2023, s. 53). İML’de *burundak* biçimi tespit edilmiştir (Battal, 1997, s. 22). EDPT 368’de *burunduk* şeklinde geçmektedir (Koca, 2024, s. 239). DLT’de *burunduruk* biçimi tespit edilmiştir (Çifci & Yıldırım, 2012, s. 1232). EUTS’de *buruntuğ* biçimindedir ve kelime, ‘gem’ anlamıyla kullanılmıştır (Caferoğlu, 2011, s. 54). KTS’de *burunduk* ~*burundak* biçimleri tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 38). TS’de *burunduruk* şekli tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 642).

1. 8. 2. *çıguç: ‘eğer, semer’ anlamlarına gelmektedir (ME 46a/5). KTS’de bu kelime ‘çıkık, çıkmış’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Karaatlı vd., 2019, s. 51).

1. 8. 3. dirre: ‘kamçı, kırbaç’ anlamlarına gelmektedir (ME 43a/7). KE, NF ve KTS’de bu kelimenin kullanımına rastlanmıştır (Ata, 1997, s. 170; Ata, 1998, s. 110; Karaatlı vd., 2019, s. 62).

1. 8. 4. eğer: ‘eyer’ anlamına gelmektedir (ME 69a/3). NF’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 113). DLT’de *edher* biçimi saptanmıştır ve kelime, ‘eğer, hayvan eğeri’ anlamlarıyla yer almaktadır (Atalay, 2023, s. 167). EUTS’de *idär* şekli saptanmıştır. Kelime, ‘at eğeri’ anlamında kullanılmıştır (Caferoğlu, 2011, s. 89). TS’de *eyer* biçimi tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 1240).

1. 8. 5. ğolan: ‘eyer, hayvanın göğsünden aşarak bağlanan yassı kemer’ anlamlarına gelmektedir (ME 217b/2).

1. 8. 6. havut: ‘deve semeri’ anlamına gelmektedir (ME 45b/5). TS’de *havut* şekli tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 1543).

1. 8. 7. kırıklığ: ‘davar ve koyun kırkmaya yarayan makas’ anlamına gelmektedir (ME 47b/6). KTS’de *kırıklığ* şekliyle kullanımına rastlanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 145). YTS’de *kırhlık* biçimi tespit edilmiştir (Dilçin, 2023, s. 150).

1. 8. 8. kısağaç: ‘kısağaç, küçük boyunduruk’ anlamlarına gelmektedir (ME 32a/6). İML’de *kısağaç* şekliyle geçtiği belirlenmiştir ve kelime, ‘kısağaç’ anlamıyla kullanılmıştır (Battal, 1997, s. 43). TS’de *kısağaç* biçimi tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 2026). KTS’de bu kelime, ‘kısağaç, kerpeten’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Karaatlı vd., 2019, s. 145). YTS’de *kısağaç ~kısağaç* biçimleri belirlenmiştir ve kelime, ‘kerpeten, kısağaç’ anlamlarıyla yer almaktadır (Dilçin, 2023, s. 150).

1. 8. 9. köstek: ‘hayvanın kaçmasını önlemek amacıyla hayvanın ayaklarını bağlamaya yarayan ip’ anlamına gelmektedir (ME 34b/7). KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 159). TS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 2130).

1. 8. 10. na’l: ‘at ve eşeğin ayağına çakılan nesne’ anlamlarına gelmektedir (ME 154a/4, 275b/1, 77b/5, 271a/2). KTS’de bu kelime saptanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 197) YTS’de bu kelime ‘...-kesmek’ ile kullanıldığı tespit edilmiştir. Kelime, ‘damla ile dağlamak’ anlamında geçmektedir (Dilçin, 2023, s. 168). TS’de *nal* biçimi tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 2459).

1. 8. 11. pālān: ‘eyer, semer’ anlamlarına gelmektedir (ME 5b/3, 45b/4, 93a/1, 194a/6, 46a/5). NF’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 343). Bu kelime KTS’de tespit edilmiştir. Kelime, ‘palan’ anlamıyla bulunmaktadır (Karaatlı vd., 2019, s. 215). TS’de *palan* şekline rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 2638).

1. 8. 12. saban: ‘öküze çift sürmesinde kullanılan alet, saban’ anlamlarına gelmektedir (ME 33a/4). KE ve İML’de bu kelime saptanmıştır (Ata, 1997, s. 528; Battal, 1997, s. 57). KTS’de bu kelime ‘saban, pulluk’

anlamlarıyla yer almaktadır (Karaatlı vd., 2019, s. 221) TS’de ilgili kelimeye rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 2804).

1. 8. 13. *singlegü: ‘çırçır, pamuğu çekirdeğinden ayırmaya yarayan alet’ anlamlarına gelmektedir (ME 36a/2).

1. 8. 14. singlegüçi: ‘hallaç’ anlamına gelmektedir (ME 36a/1).

1. 8. 15. tāziyāne: ‘kırbaç, kamçı’ anlamlarına gelmektedir (ME 43a/5).

1. 8. 16. urgan~urğan: ‘kalın ip, urgan’ anlamlarına gelmektedir (ME 45a/7, 266a/1). TS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 3394).

1. 9. Terzilik ve Dokumacılıkla İlgili Alet-Eşya Adları

1. 9. 1. ‘attābi kılıçı: ‘dokuma aleti’ anlamına gelmektedir (ME 31a/5).

1. 9. 2. biz: ‘biz, bez, kumaş’ anlamlarında gelmektedir (ME 30a/7, 77b/6). KE, NF, DLT ve EUTS’de *böz* biçimi tespit edilmiştir (Ata, 1997, s. 135; Ata, 1998, s. 84; Atalay, 2023, s. 108; Caferoğlu, 2011, s. 50). KTS’de *bez* biçimine rastlanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 29). YTS’de *biz* biçimine rastlanmıştır (Dilçin, 2023, s. 48). TS’de bu kelime tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 566).

1. 9. 3. çuvaldüz: ‘ucu yassı, büyük iğne’ anlamlarına gelmektedir (ME 8a/6). KTS’de *çuvalduz* biçimine rastlanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 54). TS’de *çuvaldüz* biçimi tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 887).

1. 9. 4. iğçi: ‘iplik eğiren’ anlamına gelmektedir (ME 5b/6).

1. 9. 5. *māşūrā~māşüre: ‘makara, iplik yumağı’ anlamlarına gelmektedir (ME 31a/7).

1. 9. 6. *nārḥın: ‘ipekli kumaş’ anlamlarına gelmektedir (ME 40b/3, 40b/4).

1. 9. 7. *soğuş: ‘mekik, çulha aleti’ anlamlarına gelmektedir (ME 31a/7).

1. 9. 8. tār: ‘ip ve iplik’ anlamlarına gelmektedir (ME 31a/7).

1. 9. 9. yigne: ‘iğne’ anlamına gelmektedir (ME 35b/3, 35b/5, 187b/4, 278b/4, 70b/7, 98a/6, 130a/6). KE, İML, DLT ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1997, s. 739; Battal, 1997, s. 89; Atalay, 2023, s. 789; Karaatlı vd., 2019, s. 322). EUTS’de *yignä* şekliyle kullanımı tespit edilmiştir (Caferoğlu, 2011, s. 296). TS’de *iğne* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 1664).

1. 9. 10. yignelik: ‘iğne kabı, iğnelik’ anlamlarına gelmektedir (ME 35b/5). TS’de *iğnedanlık* şekli tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 1664).

1. 9. 11. yiplik: ‘iplik’ anlamına gelmektedir (ME 187b/5). KTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 324).

1. 9. 12. yumaçuk: ‘ip yumağı’ anlamına gelmektedir (ME 35b/5).

1. 10. Savaş-Askerlikle ilgili Alet-Eşya Adları

1. 10. 1. ‘alem: ‘sancak, bayrak’ anlamlarına gelmektedir (ME 80b/5). KTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 7). TS’de *alem* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 138).

1. 10. 2. at yaruğu: ‘atın savaşta giydiği zırh’ anlamına gelmektedir (ME 43b/3).

1. 10. 3. çit kalkan: ‘tahta kalkan’ anlamına gelmektedir (ME 43b/6).

1. 10. 4. kalkan: ‘kalkan’ anlamına gelmektedir (ME 43b/6, 277a/2, 309b/7). NF, KE, İML’de bu kelime tespit edilmiştir (Ata, 1998, s. 198; Ata, 1997, s. 290; Battal, 1997, s. 36). DLT’de *kalkanğ* biçimine rastlanmıştır (Atalay, 2023, s. 256). KTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 124). YTS’de *kalıurmak~kalıurmak-yapınmak* biçimleriyle geçtiği belirlenmiştir. Kelime, ‘kalkanla siperlenmek’ anlamıyla kullanılmıştır (Dilçin, 2023, s. 135). Bu kelime, EDPT,621’de geçmektedir (Çifci & Yıldırım, 2012, s. 1243). TS’de *kalkan* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 1834).

1. 10. 5. kamçı: ‘kamçı’ anlamına gelmektedir (ME 43a/5, 148a/1, 193b/2, 230a/7). EUTS, NF ve KE’de bu kelimenin geçtiği belirlenmiştir (Caferoğlu, 2011, s. 163; Ata, 1998, s. 198; Ata, 1997, s. 290). İML’de bu kelime tespit edilmiştir. Bu kelime, ‘deriden örülen, bir değneğin ucuna bağlanan ve vurmak için kullanılan nesne’ anlamıyla yer almaktadır (Battal, 1997, s. 36). DLT’de bu kelimeye rastlanmıştır (Atalay, 2023, s. 257). KTS’de *kamşı* biçimiyle kullanılmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 125). YTS’de kelime, ‘kısa kılıç’ anlamıyla kullanılmıştır (Dilçin, 2023, s. 135). TS’de *kamçı* şekli tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 1842).

1. 10. 6. kılıç: ‘kılıç’ anlamına gelmektedir (ME 33a/5, 41a/5,6-7, 41b/2, 86b/4, 91a/6-7). NF, KE, MM, İML, DLT ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 238; Ata, 1997, s. 346; Argunşah & Toparlı, 2022, s. 232; Battal, 1997, s. 42; Atalay, 2023, s. 314; Karaatlı vd., 2019, s. 143). Bu kelime, EDPT 618’de geçmektedir (Koca, 2024, s. 245). TS’de *kılıç* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 2005).

1. 10. 7. kın: ‘kın, kılıç gibi kesici aletlerin kabı’ anlamlarına gelmektedir (ME 43a/2, 41b/3). KE ve NF’de bu kelime tespit edilmiştir (Ata, 1997, s. 347; Ata, 1998, s. 239). *kın* biçimiyle geçmektedir ve kelime, EDPT 630’da yer almaktadır (Koca, 2024, s. 245). DLT’de *kın* biçimiyle geçtiği belirlenmiştir. Kelime, ‘bıçak ve kılıç kını; kılıf’ anlamlarıyla kullanılmıştır (Atalay, 2023, s. 316). KTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 144). Bu kelime, YTS’de kelime, ‘işkence, eziyet, ceza ve felaket’

anlamlarıyla yer almaktadır (Dilçin, 2023, s. 149). TS’de *kın* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 2008).

1. 10. 8. kurbân: ‘yay kutusu’ anlamına gelmektedir (ME 42a/5). KTS’de bu kelime ‘yay kabı, sadak’ anlamlarıyla kullanılmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 163).

1. 10. 9. sabın: ‘mızrak, saban’ anlamlarına gelmektedir (ME 129a/3).

1. 10. 10. sâz: ‘silah’ anlamına gelmektedir (ME 30a/3, 41a/4).

1. 10. 11. silâh: ‘silah’ anlamına gelmektedir (ME 316a/2). NF, KE, MM ve KTS’de bu kelimenin kullanımı tespit edilmiştir (Ata, 1998, s. 373; Ata, 1997, s. 558; Argunşah & Toparlı, 2022, s. 255; Karaatlı vd., 2019, s. 236). TS’de *silah* şekli tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, ss. 2957-2958).

1. 10. 12. *soğun: ‘iki kulaklı uzun ok’ manasına gelmektedir (ME 42b/1).

1. 10. 13. süngü: ‘süngü ’ anlamına gelmektedir (ME 41b/5, 41b/6, 42a/2, 67b/5). *Orhun Âbideleri*’nde (OÂ) *süngüg* biçimiyle kullanıldığı belirlenmiştir (Ergin, 2023, s. 140). NF’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 384). İML’de *süngü* biçimiyle kullanılmıştır. Kelime, ‘bayrak, dürtüp deiecek demir silah’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Battal, 1997, s. 65). Bu kelime, EDPT 834’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 245). DLT’de *süngü* biçimine rastlanmıştır. Kelime, ‘süngü, mızrak ve kargı’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Atalay, 2023, s. 549). KTS’de *süngü* şekli bulunmaktadır (Karaatlı vd., 2019, s. 245). TS’de *süngü* biçimi tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 3054).

1. 10. 14. topuz: ‘bir ucu top gibi olan zincire bağlı silah’ anlamına gelmektedir (ME 30a/1,43a/3). NF ve KE’de bu kelime tespit edilmiştir (Ata, 1998, s. 430; Ata, 1997, s. 643). KTS’de bu kelime, ‘topuz, gürz’ anlamıyla kullanılmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 281). TS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 3316).

1. 10. 15. yarığ: ‘zırh, kalkan’ anlamlarına gelmektedir (ME 43b/1-2, 142a/4, 307b/7, 65b/6). OY, NF, EUTS, KE, KTS ve YTS’de bu kelimenin kullanımı tespit edilmiştir (Tekin, 2020, s. 32; Caferoğlu, 2011, s. 287; Ata, 1998, s. 472; Ata, 1997, s. 709; Karaatlı vd., 2019, s. 312; Dilçin, 2023, s. 248). İML ve DLT’de *yarık* biçimi tespit edilmiştir (Battal, 1997, s. 86; Atalay, 2023, s. 749). İlgili kelime EDPT 692’de bulunmaktadır (Koca, 2024, s. 245).

1. 10. 16. yasuç: ‘temrenli ok’ anlamına gelmektedir (ME 42b/3). EUTS’de *yasuç* olarak geçtiği tespit edilmiştir ve kelime, ‘ok’ anlamıyla kullanılmıştır (Caferoğlu, 2011, s. 289). KTS’de *yasuç* şekline rastlanmıştır ve kelime, ‘bir tür ok demiri’ anlamıyla geçmektedir (Karaatlı vd., 2019, s. 313).

1. 11. Süs-Giyim-Kuşamla İlgili Alet-Eşya Adları

1. 11. 1. adak bağı: ‘halhal, ayak bileziği’ anlamlarına gelmektedir (ME 319b/4).

1. 11. 2. altun: ‘altın’ anlamına gelmektedir (ME 25a/4, 75a/3, 253b/7, 210a/3, 78a/7, 82a/6). EUTS, OY, NF, KE, MM ve DLT’de bu kelimeye rastlanmıştır (Caferoğlu, 2011, s. 13; Tekin, 2020, s. 121; Ata, 1998, s. 15; Ata, 1997, s. 23; Argunşah & Toparlı, 2022, s. 199; Atalay, 2023, s. 22). KTS’de *altun~altun* biçimleriyle geçtiği tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 8). YTS’de *altun-baş(-taş)* biçimine rastlanmıştır. Bu kelime, ‘kadınların başlarına taktığı taç veya altın başlık’ anlamıyla kullanılmıştır (Dilçin, 2023, s. 20). TS’de *altın* şekline rastlanmıştır (Argunşah, 2023, ss. 163- 164).

1. 11. 3. āzār: ‘Arap kadınların giydiği uzun entari’ anlamına gelmektedir (ME 220b/3). Bu kelime, KE ve KTS’de ‘azar, incitme’ anlamlarıyla kullanılmıştır (Ata, 1997, s. 66; Karaatlı vd., 2019, s. 19).

1. 11. 4. baş bağı: ‘başa bağlanan şey veya başa sarılan’ anlamlarına gelmektedir (ME 1a/3, 63a/1).

1. 11. 5. başmak: ‘ayakkabı’ anlamına gelmektedir (ME 30b/2). KE ve KTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Ata, 1997, s. 83; Karaatlı vd., 2019, s. 25). İML’de *başmak* şekline rastlanmıştır (Battal, 1997, s. 17). YTS’de bu kelime ‘alt etmek, bastırmak, kapatmak, teskin etmek’ anlamlarıyla kullanılmıştır (Dilçin, 2023, s. 37). Bu kelime, EDPT 391’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 246). TS’de *başmak* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 435).

1. 11. 6. bezek: ‘süs, ziynet’ anlamlarına gelmektedir (ME 106b/6, 315a/3). NF, KE, KTS ve YTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 60; Ata, 1997, s. 9; Karaatlı vd., 2019, s. 29; Dilçin, 2023, s. 43). *bezek* biçimi tespit edilmiştir ve kelime, EDPT 391’de bulunmaktadır (Koca, 2024, s. 246). TS’de bu kelime tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 505).

1. 11. 7. bilezük: ‘bilezik’ anlamına gelmektedir (ME 15a/7, 252a/5). KE, MM ve DLT’de bu kelime tespit edilmiştir (Ata, 1997, s. 103; Argunşah & Toparlı, 2022, s. 207; Atalay, 2023, s. 92). İML’de *bilezik* biçimine rastlanmıştır. Bu kelime, ‘bileğe takılan halka’ anlamıyla yer almaktadır (Battal, 1997, s. 19). KTS’de *bilezik ~bilezük* biçimleri tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 31). DLT’de bu kelime geçmektedir (Atalay, 2023, s. 92). Bu kelime, EDPT 345’te yer almaktadır (Koca, 2024, s. 246). TS’de *bilezik* şekline rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 523).

1. 11. 8. bukağı: ‘köstek, bağ ve zincir’ anlamlarına gelmektedir (ME 66a/2, 78a/3, 248a/5). EUTS’de bu kelime, ‘bukağı, köstek ve bağ’ anlamlarıyla kullanılmıştır (Caferoğlu, 2011, s. 52). NF’de bu kelime ‘pranga ve kelepçe’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Ata, 1998, s. 88). KE’de *bukağı~bukav* biçimleri de tespit edilmiştir (Ata, 1997, s. 141). DLT’de

bukağı biçimine rastlanmıştır ve kelime, ‘hırsızların eline takılan kelepçe’ anlamıyla bulunmaktadır (Atalay, 2023, s. 112). KTS’de *bukağı* şekli tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 37). YTS’de *bukağı~bukağı* biçimleri belirlenmiştir. Bu kelime, ‘hayvanın ayağına takılan köstek’ anlamıyla yer almaktadır (Dilçin, 2023, s. 51). TS’de *bukağı* biçimi tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 624).

1. 11. 9. bürünçük: ‘bürüncek, örtü’ anlamlarına gelmektedir (ME 244a/3, 267a/4, 285b/2). İML’de *bürünçük* biçimine rastlanmıştır. Bu kelime, ‘kadınların başına taktığı baş örtüsü’ anlamıyla bulunmaktadır (Battal, 1997, s. 23). *bürünçük* biçiminde rastlanmıştır ve kelime, EDPT 36’da yer almaktadır (Koca, 2024, s. 247). DLT’de *bürünçük* şekline rastlanmıştır (Atalay, 2023, s. 126). KTS’de *bürünçek ~ bürünçük* biçimleri tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 40). YTS’de *bürüncek* şeklinde yer almaktadır (Dilçin, 2023, s. 55). TS’de *bürünçük* şekline rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 652).

1. 11. 10. çekmen: ‘çadır, cibinlik çuldan yapılmış yağmurluk’ anlamlarına gelmektedir (ME 7b/3). KTS’de bu kelime, ‘sahte kumaş, bez, örtü ve cepken’ anlamlarıyla yer almaktadır (Karaatlı vd., 2019, s. 48).

1. 11. 11. elmas: ‘değerli taş ve elmas’ anlamlarına gelmektedir (ME 32a/5). TS’de bu kelime tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, ss. 1175-1176).

1. 11. 12. etük: ‘çizme, ayakkabı’ anlamlarına gelmektedir (ME 30b/1, 292a/4, 45a/4, 221a/5, 70b/4, 130a/4). EUTS’de *ätük* biçimi belirlenmiştir (Caferoğlu, 2011, s. 78). KE’de *edük~ etük~ötük* biçimleri tespit edilmiştir (Ata, 1997, ss. 178-213-511). İML’de bu kelimeye rastlanmıştır (Battal, 1997, s. 31). DLT’de bu kelime tespit edilmiş olup ‘pabuç’ anlamıyla yer almaktadır (Atalay, 2023, s. 204). KTS’de *edük~etik~itük* biçimleri tespit edilmiştir ve kelime, ‘mesh, ince ayakkabı, çizme’ anlamlarıyla yer almaktadır (Karaatlı vd., 2019, ss. 70-77-117).

1. 11. 13. ısırğa: ‘küpe’ anlamına gelmektedir (ME 1a/6). KE’de *ısırğa* şekline rastlanmıştır (Ata, 1997, s. 257). MM’de bu kelime tespit edilmiştir (Argunşah & Toparlı, 2022, s. 223). KTS’de *ısırğa* biçimine rastlanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 102).

1. 11. 14. içkur: ‘kuşak, kemer’ anlamlarına gelmektedir (ME 43b/4). İML’de *içkur* şekliyle yer almaktadır ve bu kelime, ‘iç kuşak’ anlamıyla kullanılmıştır (Battal, 1997, s. 32).

1. 11. 15. içük: ‘samur, hayvanların derisinden yapılan kürk’ anlamlarına gelmektedir (ME 31a/2).

1. 11. 16. imāme: ‘din adamlarının taktığı sarık veya başlık’ anlamlarına gelmektedir (ME 250a/3, 273a/4, 292b/2, 283a/3, 144a/4, 146b/3). NF, KE ve KTS’de bu kelime belirlenmiştir (Ata, 1998, s. 185; Ata, 1997, s. 267; Karaatlı vd., 2019, s. 110).

1. 11. 17. ipek: ‘ipek’ anlamına gelmektedir (ME 40b/1). NF, KE, ve KTS’de *yipek* biçimine rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 487; Ata, 1997, s. 740; Karaatlı vd., 2019, s. 324). TS’de bu kelime tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 1724).

1. 11. 18. izār: ‘peştamal’ anlamına gelmektedir (ME 128a/6, 266b/7). KTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 118).

1. 11. 19. qarın bağı: ‘kuşak, kemer’ anlamlarına gelmektedir (ME 1a/1).

1. 11. 20. qaşsız yüzük: ‘kaşı olmayan halka yüzük’ anlamına gelmektedir (ME 1a/4).

1. 11. 21. kayış: ‘kayış’ anlamına gelmektedir (ME 30a/7, 30b/1, 43a/7, 31a/1, 41b/4). NF ve KE’de bu kelime tespit edilmiştir (Ata, 1998, s. 208; Ata, 1997, s. 308). İML’de bu kelime, ‘işlenmiş deriden kesilen dar ve uzun parça, kayış’ anlamlarıyla kullanılmıştır (Battal, 1997, s. 39). *kağış* biçimi tespit edilmiştir ve kelime, EDPT 607’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 247). TS’de bu kelime tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 1951).

1. 11. 22. kecelig: ‘gecelik’ anlamına gelmektedir (ME 101b/5). KE’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1997, s. 312).

1. 11. 23. kedgü: ‘giyilecek elbise, giysi’ anlamlarına gelmektedir (ME 160a/2).

1. 11. 24. kerey: ‘saç tıraş eden ustura’ anlamına gelmektedir (ME 35a/5). KE’de bu kelime belirlenmiştir (Ata, 1997, s. 221). Bu kelimenin Oğuzca biçimi DLT’de kaydedilmiştir (Atalay, 2023, s. 303).

1. 11. 25. kına: ‘kına’ anlamına gelmektedir (ME 37b/7, 237b/1). KTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 144). TS’de *kına* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 2008).

1. 11. 26. kirpük tartğu: ‘cımbız’ anlamına gelmektedir (ME 8a/7).

1. 11. 27. kirşen: ‘yüze sürülen allık, üstübeç’ anlamlarına gelmektedir (ME 37b/7). KE, İML ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1997, s. 363; Battal, 1997, s. 41; Karaatlı vd., 2019, s. 150). *kirşen* biçimi belirlenmiştir ve kelime, EDPT 747’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 248).

1. 11. 28. kiş: ‘derisinden kürk yapılan bir hayvan, samur kürk’ anlamlarına gelmektedir (ME 31a/3). KE, İML ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1997, s. 363; Battal, 1997, s. 41; Karaatlı vd., 2019, s. 150).

1. 11. 29. kiyesi ton: ‘giyilecek elbise’ anlamına gelmektedir (ME 270a/7).

1. 11. 30. köñlek: ‘gömlek’ anlamına gelmektedir (ME 100b/6, 286b/6, 315a/2, 137a/5, 143a/6, 248a/2). NF ve KE’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata,

1998, s. 259; Ata, 1997, s. 381). İML ve KTS’de *kömlek* biçimi olduğu tespit edilmiştir (Battal, 1997, s. 46; Karaatlı vd., 2019, s. 157). TS’de *gömlek* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 1399).

1. 11. 31. kulaç: ‘kemer, kayış’ anlamlarına gelmektedir (ME 86b/3).

1. 11. 32. kür: ‘kuşak, kemer’ anlamlarına gelmektedir (ME 237b/2). NF, KE ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 268; Ata, 1997, s. 399; Karaatlı vd., 2019, s. 163). İML ve MM’de *kur* biçimi tespit edilmiştir (Battal, 1997, s. 48; Argunşah & Toparlı, 2022, s. 236). *kur* biçimine rastlanmıştır ve kelime, EDPT 642’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 248).

1. 11. 33. küpe: ‘küpe’ anlamına gelmektedir (ME 1a/6, 244b/2). DLT ve KTS’de ilgili kelimeye rastlanmıştır (Atalay, 2023, s. 399; Karaatlı vd., 2019, s. 169). TS’de bu kelime tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 2203).

1. 11. 34. misvāk: ‘misvak, diş fırçası’ anlamlarına gelmektedir (ME 149a/2-3, 253a/4, 274b/4). KTS’de bu kelime, ‘dişleri temizlemeye yarayan alet’ anlamıyla yer almaktadır (Karaatlı vd., 2019, s. 185). TS’de *misvak* biçimi tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 2384).

1. 11. 35. na’līn: ‘ayakkabı’ anlamına gelmektedir (ME 30a/6). NF’de ilgili kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 307).

1. 11. 36. tarak: ‘tarak’ anlamına gelmektedir (ME 8b/2). NF ve KE’de *tarğak* biçimi tespit edilmiştir (Ata, 1998, s. 405; Ata, 1997, s. 599). İML’de *tarak* biçimine rastlanmıştır. Bu kelime, ‘saç ve sakal kıllarını ayıklamak ve düzeltmek için kullanılan alet’ anlamlarıyla yer almaktadır (Battal, 1997, s. 69). DLT’de *tarğak* biçimi belirlenmiştir (Atalay, 2023, s. 577). KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 263). TS’de *tarak* şekline rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 3180).

1. 11. 37. taraqlıq: ‘içine tarak konulan bez kese, taraklık’ anlamlarına gelmektedir (ME 43b/5).

1. 11. 38. tulkuq: ‘deriden yapılmış tulum’ anlamına gelmektedir (ME 34b/1, 5b/4-5, 117b/6, 138b/3). EUTS’de *tolkuq* biçimi tespit edilmiştir ve kelime, ‘yüzme tulumu, torba’ anlamlarıyla kullanılmıştır (Caferoğlu, 2011, s. 245). İML’de *tolkuq* biçimine rastlanmıştır (Battal, 1997, s. 74). DLT’de *tulkuk* biçimi tespit edilmiştir (Atalay, 2023, s. 651). KE ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1997, s. 753; Karaatlı vd., 2019, s. 283).

1. 11. 39. tuvaq: ‘duvak, peçe’ anlamlarına gelmektedir (ME 4a/7, 212a/2). YTS’de *tuvaq* biçimine rastlanmıştır (Dilçin, 2023, s. 227). TS’de *duvak* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 1094).

1. 11. 40. yip etük: ‘çorap’ anlamına gelmektedir (ME 317b/2, 319b/6).

1. 11. 41. yüzük: ‘yüzük’ anlamına gelmektedir (ME 1a/4, 31a/7). NF, MM ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 494; Argunşah &

Toparlı, 2022, s. 274; Karaatlı vd., 2019, s. 333). İML ve DLT’de bu kelime, ‘parmağa geçirilen halka’ anlamıyla yer almaktadır (Battal, 1997, s. 93; Atalay, 2023, s. 828). Bu kelime, EDPT 986’da bulunmaktadır (Koca, 2024, s. 249). TS’de bu kelime tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 3680).

1. 12. Ev ve Mutfakla İlgili Alet-Eşya Adları

1. 12. 1. bardak: ‘bardak, testi’ anlamlarına gelmektedir (ME 6a/6, 6b/7, 247b/2, 316a/6). KTS’de bu kelime, ‘büyük testi, bardak ve fiçı’ anlamlarıyla kullanılmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 24). YTS’de ilgili kelime ‘testi’ anlamıyla kullanılmıştır (Dilçin, 2023, s. 36). *bart* biçimine rastlanmıştır ve bu kelime, EDPT 358’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 241). TS’de *bardak* biçimi belirlenmiştir (Argunşah, 2023, s. 401).

1. 12. 2. bıçak: ‘bıçak’ anlamına gelmektedir (ME 35a/1, 42b/7,43a/1, 189a/5, 137b/3, 224a/5). EUTS’de *biçäk* biçimi tespit edilmiştir (Caferoğlu, 2011, s. 41). NF, KE ve MM’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 60; Ata, 1997, s. 98; Argunşah & Toparlı, 2022, s. 206). İML’de *biçak* biçimi belirlenmiştir (Battal, 1997, s. 21). DLT’de *biçek* biçimine rastlanmıştır (Atalay, 2023, s. 90). KTS’de bu kelime, ‘bıçak, hançer, kama’ anlamlarıyla yer almaktadır (Karaatlı vd., 2019, s. 29). YTS’de *biçağ* biçimi tespit edilmiştir (Dilçin, 2023, s. 44). *biçak* biçimiyle bulunmaktadır ve bu kelime, EDPT 293’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 241). TS’de *biçak* şekli belirlenmiştir (Argunşah, 2023, ss. 507-508).

1. 12. 3. börük: ‘çarşaf’ anlamına gelmektedir (ME 318b/4, 320a/1).

1. 12. 4. burunluğ bardak: ‘emzikli bardak’ anlamına gelmektedir (ME 6a/6).

1. 12. 5. bük: ‘sepet, kap’ anlamlarına gelmektedir (ME 8a/5). DLT’de bu kelime, ‘ağaçlık alan’ anlamıyla bulunmaktadır (Atalay, 2023, s. 123).

1. 12. 6. çakmak: ‘çakmak’ anlamına gelmektedir (ME 5a/5-6, 111b/5, 152a/3, 187a/2, 236a/2). EUTS’de bu kelime, ‘yapmak, kesmek parçalara ayırmak ve çakmak’ anlamlarıyla geçmektedir (Caferoğlu, 2011, s. 58). DLT’de *çakmak* biçimi tespit edilmiştir ve bu kelime, ‘yakma aracı, çakmak’ anlamlarıyla yer kullanılmıştır (Atalay, 2023, s. 132). İML’de *çakmak* biçimine rastlanmıştır (Battal, 1997, s. 24). KTS’de bu kelime, ‘çakmak taşı, çakmak’ anlamıyla kullanılmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 45). YTS’de *çağmak* biçimi belirlenmiştir (Dilçin, 2023, s. 60). *çakmak* biçimine rastlanmıştır ve kelime EDPT 408’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 241). TS’de *çakmak* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 751).

1. 12. 7. çanak: ‘kase, çanak’ anlamlarına gelmektedir (ME 5b/1-2, 108b/2, 160a/3, 184a/6). EUTS’de bu kelime, ‘ölçü kabı, çanak, kap’ anlamlarıyla yer almaktadır (Caferoğlu, 2011, s. 59). NF, KE ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 100; Ata, 1997, s. 157; Karaatlı vd.,

2019, s. 46). İML’de *çanak* biçimi tespit edilmiştir ve bu kelime, ‘çanak ve topraktan yapılmış aş kabı’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Battal, 1997, s. 24). DLT’de *çanak* biçimine rastlanmıştır, bu kelimenin Oğuzca kökenli olduğu belirtilmiştir ve ‘kap-kaçak’ anlamında kullanıldığı tespit edilmiştir (Atalay, 2023, s. 134). *çanak* biçimine rastlanmıştır ve bu kelime, EDPT 425’de yerinde bulunmaktadır (Koca, 2024, s. 241). TS’de *çanak* biçimi tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, ss. 761-762).

1. 12. 8. çekeğ: ‘kulp’ anlamına gelmektedir (ME 241a/2).

1. 12. 9. çerâğ: ‘mum, fitilli lamba, yağ kandilinin fitili’ anlamlarına gelmektedir (ME 7a/2-3, 277a/7, 189a/1, 209a/6, 252b/2, 304b/2). KE’de *çerâğ* biçimi tespit edilmiştir ve bu kelime, ‘çıra, mum’ anlamıyla geçmektedir (Ata, 1997, s. 158). MM’de bu kelimeye rastlanmıştır (Argunşah & Toparlı, 2022, s. 213). KTS’de bu kelime, ‘ışık, kandil’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Karaatlı vd., 2019, s. 48). TS’de *çerağ* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 800).

1. 12. 10. çerâğlık: ‘oyuk ya da kandil konan nesne’ anlamlarına gelmektedir (ME 7a/2).

1. 12. 11. çevgân ezgü içiş: ‘çöven otunun konulduğu ve ıslatıldığı kap’ anlamına gelmektedir (ME 6b/5).

1. 12. 12. çıkırık: ‘yün didikleme aleti’ anlamına gelmektedir (ME 36a/1). KE’de *çıkırık* biçimi tespit edilmiştir ve bu kelime ‘çıkırık’ anlamıyla yer almaktadır (Ata, 1997, s. 164). İML’de *çıkırık* biçimine rastlanmıştır (Battal, 1997, s. 26). KTS’de *çakırık-çıkırık* biçimleri tespit edilmiştir ve kelime, ‘kuyu ipinin sarıldığı yuvarlak dönen şey’ anlamıyla bulunmaktadır (Karaatlı vd., 2019, s. 50). YTS’de *çıkırık* biçimine rastlanmıştır (Dilçin, 2023, s. 67). *çığırık-çıkırık* biçimlerine ulaşılmıştır ve kelime, EDPT 410’da bulunmaktadır (Koca, 2024, s. 241). TS’de *çıkırık* şekline rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 821).

1. 12. 13. çingırağ-çingırağ: ‘küçük zil, çingirak’ anlamlarına gelmektedir (ME 45a/7, 316b/1). TS’de *çingirak* biçimi tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 825).

1. 12. 14. çoğanlık: ‘çoğan kabı, tencere’ anlamlarına gelmektedir (ME 4b/3). İML’de *çoğanlık* biçimine rastlanmıştır (Battal, 1997, s. 26).

1. 12. 15. çomak: ‘çomak, değnek, asa’ anlamlarına gelmektedir (ME 33a/3, 43a/3). İML’de *çomak* biçimine rastlanmıştır ve kelime, ‘topuz’ anlamıyla kullanılmıştır (Battal, 1997, s. 26). DLT’de *çomak* biçimi tespit edilmiştir (Atalay, 2023, s. 157). TS’de *çomak* şekli belirlenmiştir (Argunşah, 2023, s. 871).

1. 12. 16. çömçe: ‘kepçe, büyük ağaç kaşık’ anlamlarına gelmektedir (ME 5a/7). NF’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 105). DLT’de

çömçe-çöngek biçimleri tespit edilmiştir ve kelime, ‘kutu, çömlek’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Atalay, 2023, s. 158). KTS’de *çömçe-çömçi-çömiş-çömüç* biçimlerine rastlanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 53). YTS’de *çömçe-çomca* biçimleri belirlenmiştir (Dilçin, 2023, ss. 70-71). *çömçe* biçimi tespit edilmiştir ve kelime, EDPT 422’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 242). TS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 876).

1. 12. 17. çömlek: ‘toprak tencere, çömlek’ anlamlarına gelmektedir (ME 82a/7). KTS’de *çölmek-çelmek-şölmek* biçimleri tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, ss. 48-52-254). YTS’de *çölmek* biçimine rastlanmıştır (Dilçin, 2023, s. 70). TS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 877).

1. 12. 18. deken: ‘leğen’ anlamına gelmektedir (ME 6b/4).

1. 12. 19. dest-māl: ‘mendil’ anlamına gelmektedir (ME 5a/6, 40b/7).

1. 12. 20. et koyğu idiş: ‘heybe, et konulan kap’ anlamlarına gelmektedir (ME 45b/5).

1. 12. 21. hanūr: ‘kap, tencere’ anlamlarına gelmektedir (ME 8a/2).

1. 12. 22. hayme: ‘çadır’ anlamına gelmektedir (ME 7b/5). NF ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 167; Karaatlı vd., 2019, s. 94).

1. 12. 23. hon destarı: ‘peçete’ anlamına gelmektedir (ME 6a/1).

1. 12. 24. hoste: ‘sokak feneri, şamdan’ anlamlarına gelmektedir (ME 7a/1).

1. 12. 25. hunbere: ‘testi, küçük küp’ anlamlarına gelmektedir (ME 5b/5-6).

1. 12. 26. hüne: ‘kütük, üzerine et konulan tahta’ anlamlarına gelmektedir (ME 35a/1).

1. 12. 27. hürçine: ‘heybe, hurç’ anlamlarına gelmektedir (ME 8a/3).

1. 12. 28. kadeh: ‘kadeh, bardak’ anlamlarına gelmektedir (ME 34a/7, 218b/2). NF, KE ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 194; Ata, 1997, s. 284; Karaatlı vd., 2019, s. 122). TS’de *kadeh* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 1800).

1. 12. 29. kap: ‘tabak, çanak’ anlamlarına gelmektedir (ME 30a/5). KE’de bu kelimeye rastlanmıştır ve bu kelime, ‘zar, çanak, kap’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Ata, 1997, s. 295) DLT’de *kap* biçimi tespit edilmiştir ve bu kelime, ‘kap, dağarcık, çuval, tulum’ anlamlarıyla yer almaktadır (Atalay, 2023, s. 262). KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 126). TS’de *kap* şekli tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, ss. 1860-1861).

1. 12. 30. kapak: ‘kapak’ anlamına gelmektedir (ME 13a/2, 13a/4, 29a/3). YTS’de *kapag* biçimi tespit edilmiştir (Dilçin, 2023, s. 137). TS’de *kapak* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 1861).

1. 12. 31. kaşığuç-kaşuk: ‘kaşık’ anlamına gelmektedir (ME 5a/7, 165b/2, 138a/3). İML’de *kaşık* biçimine rastlanmıştır (Battal, 1997, s. 38). DLT’de *kaşuk-kaşık* biçimleri belirlenmiştir (Atalay, 2023, ss. 277-278). KTS’de *kaşık-kaşuk* biçimleri tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, ss. 130-131). TS’de *kaşık* şekli tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 1926).

1. 12. 32. kazgan: ‘tencere, kazan’ anlamlarına gelmektedir (ME 4b/2-4-5). NF’de *kazan* biçimine rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 210). KE ve YTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Ata, 1997, ss. 309-310; Dilçin, 2023, s. 144). İML’de *kazan* biçimine rastlanmıştır ve bu kelime, ‘büyük tencere’ anlamıyla yer almaktadır (Battal, 1997, s. 39). KTS’de *kazan-kazgan* biçimleri saptanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 135). *kazgan* biçimine rastlanmıştır ve bu kelime, EDPT 82’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 242). TS’de *kazan* şekline rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 1959).

1. 12. 33. kebze: ‘ateş karıştırmaya yarayan demir veya odun, maşa’ anlamlarına gelmektedir (ME 5a/7).

1. 12. 34. kersen: ‘ağaçtan yapılan hamur teknesi’ anlamına gelmektedir (ME 5b/3). KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 140).

1. 12. 35. kesmelik: ‘tahta kilit’ anlamına gelmektedir (ME 3a/6).

1. 12. 36. kirit: ‘kilit, anahtar’ anlamlarına gelmektedir (ME 3a/6, 3b/1). DLT’de bu kelimeye rastlanmıştır (Atalay, 2023, s. 332).

1. 12. 37. kistan: ‘yayık’ anlamına gelmektedir (ME 35b/3, 35b/1).

1. 12. 38. kova: ‘kova’ anlamına gelmektedir (ME 77a/3, 235a/3). NF’de *kobka-kova* biçimleri tespit edilmiştir (Ata, 1998, ss. 252-256). KTS’de *kova* biçimine rastlanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 155). DLT’de *kova* biçimi belirlenmiştir (Atalay, 2023, s. 349). *kovga* biçimi vardır ve kelime, EDPT 583’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 242). TS’de *kova* şekli tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, ss. 2110-2111).

1. 12. 39. kösegü: ‘ucu yanmış odun, ateş karıştırmaya yarayan demir veya odun’ anlamlarına gelmektedir (ME 4a/5, 116b/4). KTS ve YTS’de *kösegi-kösev-kösöv* biçimleri tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 159; Dilçin, 2023, s. 158). TS’de *köseği* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 2129).

1. 12. 40. kösre: ‘bileği, bileği taşı’ anlamlarına gelmektedir (ME 32a/4). YTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Dilçin, 2023, s. 159).

1. 12. 41. közğü~köziñü: ‘ayna’ anlamına gelmektedir (ME 157b/2, 8b/2-3, 131b/4). KE, İML ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1997, ss. 309-395; Battal, 1997, s. 47; Karaatlı vd., 2019, s. 161). DLT’de *közngü* biçimi tespit edilmiştir (Atalay, 2023, s. 371). *közñü* biçimi vardır ve kelime, EDPT 716’da yer almaktadır (Koca, 2024, s. 242).

1. 12. 42. küfre: ‘kilit, sürgü’ anlamlarına gelmektedir (ME 3a/7, 221a/1).

1. 12. 43. küfre kiriti: ‘anahtar’ anlamına gelmektedir (ME 3b/1).

1. 12. 44. küp: ‘küp, toprak kap’ anlamlarına gelmektedir (ME 6a/7, 6b/1). EUTS, NF, KE, İML ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Caferoğlu, 2011, s. 123; Ata, 1998, s. 273; Ata, 1997, s. 411; Battal, 1997, s. 50; Karaatlı vd., 2019, s. 169). TS’de *küp* şekline rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 2203).

1. 12. 45. küpeçük: ‘kavanoz, küçük küp’ anlamlarına gelmektedir (ME 6a/7). YTS’de *küpecik~küpeçük~küpecük* biçimleri tespit edilmiştir ve bu kelime, ‘ufak kap’ anlamıyla yer almaktadır (Dilçin, 2023, s. 158).

1. 12. 46. küveç: ‘güveç, çömlek’ anlamlarına gelmektedir (ME 4b/1, 37b/3, 92a/7, 103b/6, 110a/4, 146b/2, 183b/1, 38b/1, 39a/2, 65a/2, 212a/2, 317b/4, 318a/2, 147b/6, 240a/5). NF’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 273). *küveç* biçimi tespit edilmiştir ve kelime, EDPT 687’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 243).

1. 12. 47. *māşüre şevcaki: ‘kamyıştan yapılmış sepet’ anlamına gelmektedir (ME 8a/5).

1. 12. 48. matara: ‘deriden yapılmış olan su içme kabı’ anlamına gelmektedir (ME 31a/1). TS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 2308).

1. 12. 49. melbek: ‘küçük bakır sahan’ anlamına gelmektedir (ME 8b/4).

1. 12. 50. mūm: ‘mum’ anlamına gelmektedir (ME 37b/2). KE ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1997, s. 447; Karaatlı vd., 2019, s. 187). TS’de *mum* şekli tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 2410).

1. 12. 51. nījdağ: ‘bileği taşı’ anlamına gelmektedir (ME 32a/4, 147a/4). DLT’de *nijdağ* biçimi tespit edilmiştir (Atalay, 2023, s. 421).

1. 12. 52. nīm-kāse: ‘ağaçtan yapılmış kase, bir tür tabak’ anlamlarına gelmektedir (ME 5b/3).

1. 12. 53. oqlağu: ‘oklava’ anlamına gelmektedir (ME 4a/7). YTS, İML ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Dilçin, 2023, s. 173; Battal, 1997, s. 53; Karaatlı vd., 2019, s. 204). TS’de *oklava* biçimi tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 2522).

1. 12. 54. osğuç: ‘kesme aracı, çakı, bıçak’ manalarına gelmektedir (ME 30a/7).

1. 12. 55. ölçek: ‘ölçek’ anlamına gelmektedir (ME 103b/5, 30a/4). İML ve KTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Battal, 1997, s. 55; Karaatlı vd., 2019, s. 210).

1. 12. 56. pātīle: ‘kazan ve tencere’ anlamlarına gelmektedir (ME 4b/2).

1. 12. 57. pazı: ‘oklava’ anlamına gelmektedir (ME 4a/6).

1. 12. 58. pengān: ‘leğen’ anlamına gelmektedir (ME 6b/7).

1. 12. 59. perde: ‘perde’ anlamına gelmektedir (ME 220b/3, 16b/6, 82b/6). NF, KE ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 344; Ata, 1997, s. 517; Karaatlı vd., 2019, s. 215). TS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Argunşah, 2023, ss. 2684-2685).

1. 12. 60. sā‘at: ‘saat’ anlamına gelmektedir (ME 60a/4, 262b/7). NF, KE ve MM’de bu kelime tespit edilmiştir (Ata, 1998, s. 355; Ata, 1997, s. 528; Argunşah & Toparlı, 2022, s. 251). TS’de *saat* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 2801).

1. 12. 61. saġrak: ‘kadeh, tas’ anlamlarına gelmektedir (ME 34a/7). NF’de bu kelimeye rastlanmıştır ve kelime, ‘kap’ anlamıyla bulunmaktadır (Ata, 1998, s. 357). KE’de bu kelime tespit edilmiştir ve kelime, ‘bardak, kadeh’ anlamıyla yer almaktadır (Ata, 1997, s. 530). İML’de *saġrak* biçimine rastlanmıştır (Battal, 1997, s. 58). DLT’de *sagrak* biçimi belirlenmiştir (Atalay, 2023, s. 482). KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır ve kelime, ‘uzun boğazlı su kabı’ anlamıyla yer almıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 223). YTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Dilçin, 2023, s. 189). *sagrak* biçimine rastlanmıştır ve kelime, EDPT 815’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 243).

1. 12. 62. saġsık: ‘saksı, çömlek’ anlamlarına gelmektedir (ME 6b/1).

1. 12. 63. saġāye: ‘su tulumu, su küpü’ anlamlarına gelmektedir (ME 109b/6).

1. 12. 64. şanduġçe: ‘küçük sandık’ anlamına gelmektedir (ME 8b/3). KTS’de *şanduġ* biçimi tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 227).

1. 12. 65. *seksenek: ‘elek, kalbur’ anlamlarına gelmektedir (ME 4a/4).

1. 12. 66. seġek: ‘tahta testi, çam ağacından yapılma su testisi’ anlamlarına gelmektedir (ME 6a/7). NF ve YTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 369; Dilçin, 2023, s. 196). DLT’de *seġek* biçimi tespit edilmiştir (Atalay, 2023, s. 505). Bu kelime, EDPT 38’de bulunmaktadır (Koca, 2024, s. 243).

1. 12. 67. sırça: ‘şişe, cam’ anlamlarına gelmektedir (ME 6b/1). NF, İML, KTS ve YTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Ata, 1998, s. 373; Battal, 1997, s. 62; Karaatlı vd., 2019, s. 235; Dilçin, 2023, s. 199). EUTS’de *sırçka* biçimine rastlanmıştır (Caferoğlu, 2011, s. 204). *sırçga* biçimi belirlenmiştir ve kelime, EDPT 846’da bulunmaktadır (Koca, 2024, s. 243).

1. 12. 68. sübse: ‘süpürge’ anlamlarına gelmektedir (ME 8a/5, 141b/1).

1. 12. 69. şe’ām: ‘mum’ anlamına gelmektedir (ME 37b/2-3).

1. 12. 70. tāba: ‘tava’ anlamına gelmektedir (ME 4b/4). NF’de bu kelime tespit edilmiştir (Ata, 1998, s. 392).

1. 12. 71. tabak: ‘tabak’ anlamına gelmektedir (ME 6a/4). NF, KE, KTS ve YTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 392; Ata, 1997, s. 586; Karaatlı vd., 2019, s. 257; Dilçin, 2023, s. 212). TS’de *tabak* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 3133).

1. 12. 72. tabak örtügi: ‘tabak örtüsü’ anlamına gelmektedir (ME 40b/6).

1. 12. 73. tağar: ‘çuval, ağzı geniş toprak küp’ anlamlarına gelmektedir (ME 5b/5). KE’de bu kelimeye rastlanmıştır ve kelime, ‘çul’ anlamıyla yer almaktadır (Ata, 1997, s. 588). DLT’de *tagar* biçimi tespit edilmiştir (Atalay, 2023, s. 561). YTS’de bu kelime, ‘kap, çanak, çömlek’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Dilçin, 2023, s. 212). Bu kelime, EDPT 47’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 243).

1. 12. 74. tağarçuk: ‘heybe ve dağarcık’ anlamlarına gelmektedir (ME 8a/4). NF’de bu kelimeye rastlanmıştır ve kelime, ‘içine buğday veya başka bir şey konulan büyük kap’ anlamıyla bulunmaktadır (Ata, 1998, s. 393). KTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 258).

1. 12. 75. taş: ‘leğen’ anlamına gelmektedir (ME 96a/1). KE’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1997, s. 602).

1. 12. 76. temür soğu: ‘demir dibek, havan’ anlamlarına gelmektedir (ME 4a/1).

1. 12. 77. testere: ‘testere, keskin dişli kesici alet’ anlamlarına gelmektedir (ME 34b/4). TS’de bu kelime tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 3271).

1. 12. 78. teşt: ‘büyük leğen’ anlamına gelmektedir (ME 6b/3).

1. 12. 79. tırnak kesgü: ‘tırnak makası’ anlamına gelmektedir (ME 8a/6).

1. 12. 80. tıwaçlıg~tuwaqlıg: ‘bardak ağızlığı, tıpa’ anlamlarına gelmektedir (ME 247b/2).

1. 12. 81. tiş arıguç~tiş arutğu: ‘kürdan’ anlamına gelmektedir (ME 8b/1,140b/5).

1. 12. 82. tokmak: ‘sopa, tokmak’ anlamlarına gelmektedir (ME 34b/2). KE ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1997, s. 639; Karaatlı vd., 2019, s. 279). İML’de *tokmak* biçimi tespit edilmiştir ve kelime, ‘ağaçtan vurmağa mahsus alet’ anlamıyla yer almaktadır (Battal, 1997, s. 74). DLT’de *tokmak* biçimi belirlenmiştir ve bu kelime, ‘tokmak, çamaşır tokmağı’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Atalay, 2023, s. 634). *tokmak* biçimine rastlanmıştır ve kelime, EDPT 470’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 243). TS’de *tokmak* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 3302).

1. 12. 83. töşek: ‘yatak, döşek’ anlamlarına gelmektedir (ME 125a/3-4, 206a/3, 250a/5,156b/1, 319b/5, 303a/7, 188a/6, 240a/3, 310a/1). EUTS’de *töşäk* biçimine rastlanmıştır (Caferoğlu, 2011, s. 250). NF, KE, İML, MM, DLT, KTS ve YTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 432; Ata, 1997, s. 646; Battal, 1997, s. 75; Argunşah & Toparlı, 2022, s. 264; Atalay, 2023, s. 647; Karaatlı vd., 2019, s. 282; Dilçin, 2023, s. 224). *töşek* biçimine rastlanmıştır ve kelime, EDPT 563’de bulunmaktadır (Koca, 2024, s. 243). TS’de *döşek* biçimi tespit edilmiştir (Argunşah, 2023, s. 1081).

1. 12. 84. tübre: ‘torba’ anlamına gelmektedir (ME 46a/4).

1. 12. 85. tulkuç: ‘deriden yapılmış tulum’ anlamına gelmektedir (ME 34b/1, 5b/4-5,11 7b/6, 138b/3). EUTS’de *tolkuç* biçimi tespit edilmiştir ve bu kelime, ‘torba, yüzme tulumu’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Caferoğlu, 2011, s. 245). DLT’de *tulkuk* biçimine rastlanmıştır ve bu kelime, ‘ürülmüş, şişirilmiş tuluk ve tulum’ anlamlarıyla yer almaktadır (Atalay, 2023, s. 651). YTS’de *tuluk* biçimine rastlanmıştır (Dilçin, 2023, s. 224). KTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 283). *tuluk* biçimine rastlanmıştır ve kelime, EDPT 495’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 244).

1. 12. 86. tuzluk: ‘tuzluk’ anlamına gelmektedir (ME 6a/3). KE’de bu kelime tespit edilmiştir ve kelime, ‘sevimli, tatlı ve güzel’ anlamlarıyla kullanılmıştır (Ata, 1997, s. 657). NF’de bu kelimeye rastlanmıştır ve kelime, ‘ekmek katığı’ anlamıyla bulunmaktadır (Ata, 1998, s. 440). KTS’de bu kelime tespit edilmiştir (Karaatlı vd., 2019, s. 286). TS’de *tuzluk* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, ss. 3347-3348).

1. 12. 87. üç ayaklığ taht: ‘üç ayağa sahip askı’ anlamına gelmektedir (ME 7a/7).

1. 12. 88. yançuk: ‘kese, torba’ anlamlarına gelmektedir (ME 40b/7, 137b/3). EUTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Caferoğlu, 2011, s. 283). DLT’de *yançık~yançuk* biçimleri tespit edilmiştir ve kelime, ‘torba, kese, para, tütün’ anlamlarıyla bulunmaktadır (Atalay, 2023, s. 740). KTS’de *yançık~yançuk* biçimlerine rastlanmıştır (Karaatlı vd., 2019, s. 310). YTS’de *yançuk~yançık* biçimleri de belirlenmiştir (Dilçin, 2023, s. 245).

1. 12. 89. yarğuçak: ‘el değirmeni’ anlamına gelmektedir (ME 3b/7).

1. 12. 90. yastuk: ‘yastık’ anlamına gelmektedir (ME 250b/1, 235a/5). NF, KE ve KTS’de bu kelimeye rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 474; Ata, 1997, s. 715; Karaatlı vd., 2019, s. 314). İML’de *yastuk* biçimi tespit edilmiştir ve kelime, ‘yüz yastığı’ anlamıyla yer almaktadır (Battal, 1997, s. 87). EUTS’de *yasduk~yastuk* biçimleri belirlenmiştir ve kelime, ‘para, bir çeşit sikke’ farklı anlamlarına da rastlanmıştır (Caferoğlu, 2011, s. 289). DLT’de *yastuk* biçimi tespit edilmiştir (Atalay, 2023, s. 741). YTS’de *yaştuk* biçimi tespit edilmiştir (Dilçin, 2023, s. 249). *yastuk* biçimine rastlanmıştır ve kelime, EDPT 974’de yer almaktadır (Koca, 2024, s. 244). TS’de *yastuk* biçimine rastlanmıştır (Argunşah, 2023, s. 3564).

1. 12. 91. yelpise: ‘yelpaze’ anlamına gelmektedir (ME 8b/2, 251b/7). NF’de *yelpise* biçimine rastlanmıştır (Ata, 1998, s. 479). YTS’de *yelpise~yelpize* biçimleri tespit edilmiştir (Dilçin, 2023, s. 254).

Sonuç ve Öneriler

Mukaddimetü'l-Edeb'in Yozgat nüshasında yer alan alet-eşya adları, farklı dönem ve metinlerle karşılaştırıldığında hem dilin evrimi hem de kültürel bağlamdaki değişiklikler hakkında önemli kültürel bilgiler sunmaktadır. Bu inceleme sonucunda, en fazla ev ve mutfak eşyalarına ilişkin adların kullanıldığı; bunu süs, giyim-kuşam ve çeşitli alet adlarının izlediği belirlenmiştir. Bir alet-eşya adının nüsha içerisinde farklı adlarda geçtiği de tespit edilmiştir. Bu kelimelerin yazım ve anlam farklılıkları, Türk dili tarihi açısından zengin bir kaynak teşkil etmektedir.

Günümüzde yaşayan kelimelerin eskiden de var olduğu görülmektedir. *yipek* kelimesi şu an *ipek* şeklinde varlığını korumaktadır. *kazgan* kelimesi de *kazan* biçimiyle günümüze ulaşmıştır. *töşek* kelimesinin *töşäk* biçimiyle geçtiği tespit edilmiştir. Bir kelimenin bir eserde üç farklı biçimde de geçtiğine rastlanmıştır. Nüshada geçen *kowa* kelimesinin *kobқа~kova* biçimleri de tespit edilmiştir ve kelimelerdeki b>w>v seslerinin değişimiyle günümüzde kelime *kova* olarak bulunmaktadır.

Sadece *Mukaddimetü'l-Edeb*'in Yozgat nüshasında geçen kelimeler vardır ve bu kelimeler şunlardır: *çığuk, (eğer,semer), *māşüre şevcaki (ince kamıştan yapılmış sepet),*seksenek (kalbur, elek),*sinlegü, (*çırçır*, *pamuğu çekirdeğinden ayırmaya yarayan alet*) *soğun (iki kulaklı uzun ok), ve *sokuş (*mekik*, *çulha aleti*).

Ayrıca, Arapça-Farsça kökenli sözcüklerin günümüz Türkçesindeki varlığı veya yokluğu üzerine yapılacak ilave çalışmalar dilin sosyo- kültürel değişimlerini ortaya çıkarabilir.

Kısaltmalar

EDPT: *An Etimological Dictionary of Pre- Thirteenth-Century Turkish*

EUTS: *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*

DLT: *Divanü Lûgat-it Türk*

İML: *İbni-Mühennâ Lûgati*

KE: *Kışaşü'l-Enbiyâ*

KTS: *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*

ME: *Mukaddimetü'l-Edeb*

MM: *Mu'înü'l-Mürîd*

NF: *Nehcü'l-Ferâdis*

OÂ: *Orhun Âbideleri*

OY: *Orhon Yazıtları*

TS: *Türkçe Sözlük*

YTS: *Yeni Tarama Sözlüğü*

vd: ve diğerleri

ss: sayfa sayısı

s: sayfa

Kaynaklar

- Argunşah, M., & Toparlı, R. (2022). *Mu‘înü’l-Mürîd*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Argunşah, M. (2023). *Türkçe sözlük* (Cilt 1-2). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ata, A. (1997). *Kışaşü’l-Enbiyâ (Peygamber Kıssaları) II: Dizin*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ata, A. (1998). *Nehcü’l-Ferâdis III: Dizin-Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Atalay, B. (2023). *Dîvânü Lugat-it Türk: Dizin*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Battal, A. (1997). *İbni-Mühennâ Lûgati* (3. bs.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Caferoğlu, A. (2011). *Eski Uygur Türkçesi sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Cihan, S. (2021). *Mukaddimetü’l-Edeb (Yozgat nüshası): Giriş, metin, notlar, sözlük–dizin* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cihan, S. (2023a). Mukaddimetü’l-Edeb’in Yozgat nüshasında geçen akrabalık terimleri üzerine. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*.
- Cihan, S. (2023b). Mukaddimetü’l-Edeb’den (Yozgat nüshası) Harezmi Türkçesi söz varlığına katkılar: Yansıma fiiller. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 12, 841-853.
- Cihan, S. (2023c). Mukaddimetü’l-Edeb’in Yozgat nüshasında kuş adları. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 16(41), 454-474.

- Cihan, S. (2025). Mukaddimetü'l-Edeb'de (Yozgat nüshası) hastalık adları söz varlığı üzerine. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 53, 537-562.
- Çifci, M., & Yıldırım, T. (2012). Dîvânü Lugâti't-Türk'te yer alan alet-eşya adları. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(2), 1229-1249.
- Dilçin, C. (2023). *Yeni tarama sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ercilasun, A. B. (2019). *Başlangıçtan yirminci yüzyıla Türk dili tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ergin, M. (2023). *Orhun Abideleri*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Karadavut, A. (2023). Mukaddimetü'l-Edeb'in Yozgat nüshasında meslek adları. *Türkbilig*, 45, 1-15.
- Koca, D. (2024). Harezm Türkçesinde geçen alet-eşya adları. *Türkbilig*, 48, 237-251.
- Tekin, T. (2020). *Orhon yazıtları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Toparlı, R., Vural, H., & Karaatlı, R. (2019). *Kıpçak Türkçesi sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Etik Bildirim ve Etik Kurul Kararı

Yazar, bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu beyan eder. Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur. Aksi bir durumun tespiti halinde Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarına aittir.

Yazarların Katkı Oranları

Makale tek yazarlıdır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makalede herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansman

Bu çalışmada herhangi bir finansal destek alınmamıştır.